

Γνωμοδότηση επί του Σχεδίου ΥΑ «Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη θαλάσσια χελώνα (*Caretta caretta*) στην Ελλάδα».

Διαβιβαστικό έγγραφο: ΥΠΕΝ/ΔΔΦΠΒ/69320/1738/15.07.2020 της Δ/ντριας Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας, ΥΠΕΝ

Ημερομηνία: Αθήνα, 16 Φεβρουαρίου 2021

Η Επιτροπή «Φύση 2000» γνωμοδοτεί:	☐ Θετικά ☒ Θετικά με παρατηρήσεις ☐ Αρνητικά ☐ Επιφυλάσσεται
---	--

Γνωμοδότηση

Η Επιτροπή «Φύση 2000» γνωμοδοτεί θετικά σχετικά με την ΥΑ για το «**Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη θαλάσσια χελώνα (*Caretta caretta*) στην Ελλάδα**» λαμβάνοντας υπόψη τις αλλαγές που αναφέρονται παρακάτω και διορθώσεις-προσθήκες οι οποίες έχουν ενσωματωθεί στο κείμενο της ΥΑ όπως μας διαβιβάστηκε από την Διεύθυνση Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Η Επιτροπή «Φύση 2000» κρίνει ως ιδιαίτερα θετική την κατάρτιση και την προώθηση των Εθνικών Σχεδίων Δράσης (ΕΣΔ) για είδη και έναν οικοτόπο από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ως βασική προϋπόθεση για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Κρίνει σημαντικό, επίσης, να αναγνωριστεί η συμβολή του χρηματοδοτικού μέσου LIFE για την κατάρτιση των εν λόγω Σχεδίων Δράσης.

Η Επιτροπή «Φύση 2000» τονίζει την ανάγκη τα ΕΣΔ να υιοθετηθούν και να ξεκινήσει η εφαρμογή τους στο αμέσως επόμενο διάστημα. Επίσης, το ΥΠΕΝ θα πρέπει να διασφαλίσει ότι οι ομάδες που εκπονούν τις Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες και τα Σχέδια Διαχείρισης των Προστατευόμενων Περιοχών, θα λάβουν υπόψη τους τα τελικά κείμενα των Σχεδίων Δράσης και θα ενημερωθούν για τις παρατηρήσεις της Επιτροπής «Φύση 2000», ώστε να μπορέσουν να διασφαλίσουν τα μέτρα που απαιτούνται στις εκάστοτε περιοχές.

Σχόλια-παρατηρήσεις

Γενικά σχόλια για τα ΕΣΔ

1. Η Επιτροπή «Φύση 2000», εκφράζει την ικανοποίηση της για την έγκριση της απόφασης για τον καθορισμό των προδιαγραφών και του περιεχομένου των Σχεδίων Δράσης ειδών και τύπων οικοτόπων (ΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΔΦΠΒ/104707/2518 της 30.10.2020, Β'4924) και σημειώνει ότι τα τελικά ΕΣΔ που θα υιοθετηθούν από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας θα πρέπει να είναι συμβατά με τις προδιαγραφές αυτές. Συνεπώς, θα πρέπει το πλήρες κείμενο του Σχεδίου Δράσης να περιλαμβάνεται στην τελική απόφαση έγκρισης, συνοδευόμενο από σχέδιο εφαρμογής του.
2. Στα Σχέδια Δράσης θα πρέπει να είναι ενιαία, ομοιόμορφη και συνεπής:
  - ο η αναφορά στις δέσμες μέτρων (εμπλουτισμός γνώσης, θεσμικά μέτρα, διατήρηση/ διαχείριση) καθώς αυτό θα διευκολύνει κάθε αναγνώστη των σχεδίων δράσης,

- ο η σειρά / ακολουθία παρουσίασης των δεσμών μέτρων (π.χ. σε όλα πρώτα ο εμπλουτισμός γνώσης, μετά τα μέτρα προστασίας, μετά τα μέτρα διαχείρισης, μετά τα θεσμικά, και τέλος η ενημέρωση) ώστε να υπάρχει μία συστηματική προσέγγιση που θα διευκολύνει την οποιαδήποτε σύγκριση,
  - ο η σειρά/ ακολουθία των μέτρων ανά δέσμη μέτρων να είναι από τα γενικότερα μέτρα στα ειδικότερα για να διευκολύνεται ο αναγνώστης.
3. Με δεδομένες τις αλλαγές στο σύστημα διοίκησης των προστατευόμενων περιοχών, προτείνεται αναφορές στα ΕΣΔ σε Φορείς Διαχείρισης να συμπληρωθούν με τη φράση «Φορέας Διαχείρισης... και της διάδοξη Μονάδα Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών του ΟΦΥΠΕΚΑ».
  4. Εμπλεκόμενοι φορείς (άρθρο 3): Για την πληρότητα του ΕΣΔ προτείνεται: στους εμπλεκόμενους φορείς να προστεθούν σε όλες τις αναφορές για εμπλεκόμενους φορείς **και** τα Πανεπιστήμια **και** τα Ερευνητικά Κέντρα. Επίσης, όπου υπάρχει αναφορά, αυτή να γίνεται γενικά σε μη κυβερνητικές οργανώσεις (Μ.Κ.Ο.) και όχι σε συγκεκριμένες Μ.Κ.Ο.
  5. Αξιολόγηση ΕΣΔ: Στο άρθρο 4 αναφέρεται σαφώς ότι το ΕΣΔ υλοποιείται, παρακολουθείται και εποπτεύεται από τη Διεύθυνση Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και από τον ΟΦΥΠΕΚΑ. Στο Άρθρο 5 (Αξιολόγηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης), ωστόσο, δε γίνεται καμία αναφορά στον φορέα που πραγματοποιεί την αξιολόγηση της υλοποίησης του ΕΣΔ.
Προτείνεται: Στην αξιολόγηση θα πρέπει να αναφέρεται ρητά ο ΟΦΥΠΕΚΑ και η ΔΔΦΠΒ.
  6. Χρονική διάρκεια: Από το σχέδιο της ΥΑ δημιουργείται σύγχυση ως προς την χρονική διάρκεια του ΕΣΔ.
Προτείνεται: α) Η χρονική διάρκεια του ΕΣΔ πρέπει να αποτελεί ένα διακριτό Άρθρο της ΥΑ και όχι την πρώτη Παράγραφο του Άρθρου 5 «Αξιολόγηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης», με το περιεχόμενο της οποίας δεν σχετίζεται. και β) να διευκρινιστεί η η διάρκεια του Σχεδίου Δράσης και του Σχεδίου Εφαρμογής (δεδομένου ότι στις προδιαγραφές των Σχεδίων Δράσης υπάρχει αναφορά για μεσοπρόθεσμη (στα τρία έτη) και τελική αξιολόγηση (στα έξι έτη)).
  7. Στο πλαίσιο της έννοιας της ενιαίας υγείας, τα ΕΣΔ μπορούν και πρέπει να ενσωματώνουν περισσότερες δράσεις στον τομέα πρόληψης, διερεύνησης, ταυτοποίησης και διαχείρισης των νοσημάτων/βιολογικών παραγόντων που απαντώνται σε ζώα της άγριας πανίδας.
Προτείνεται σε όλα τα ΕΣΔ να προβλεφθούν δράσεις οι οποίες θα αφορούν στην μελέτη της νοσηρότητας και της θνησιμότητας των ειδών.

Γενικά σχόλια για το ΕΣΔ για τη θαλάσσια χελώνα (*Caretta caretta*)

Το ΕΣΔ για τη θαλάσσια χελώνα (*Caretta caretta*) είναι σαφές ως προς τον σκοπό και τους στόχους του και αναλυτικό ως προς τη στρατηγική του και τα μέτρα που περιλαμβάνει.

1. Άρθρο 6: Προτείνεται να αναφερθεί ότι τα στοιχεία που περιέχονται στα Παραρτήματα I και II της ΥΑ προέρχονται από το ΕΣΔ που εκπονήθηκε στο πλαίσιο του LIFE-IP 4 NATURA και του LIFE EUROTURTLES.

Ειδικά σχόλια για το ΕΣΔ για τη θαλάσσια χελώνα (*Caretta caretta*)

1. Άρθρο 2 παρ. 2α. Προτείνεται η εξής συμπλήρωση: «α. Η διατήρηση των αναπαραγωγικών πληθυσμών της θαλάσσιας χελώνας στα σημερινά **τουλάχιστον** επίπεδα (ειδικά στη Ζάκυνθο, τον Νότιο Κυπαρισσιακό Κόλπο και τον Λακωνικό Κόλπο) εξασφαλίζοντας ...»
2. Άρθρο 2 παρ. 2β. Προτείνεται η εξής συμπλήρωση: Η έμφαση σε δράσεις προστασίας στα ενδιαίτημα του είδους στα Χανιά και το Ρέθυμνο, **αλλά και σε άλλες περιοχές** ώστε να ανατραπεί η τάση μείωσης που παρουσιάζεται τα τελευταία χρόνια στους πληθυσμούς της

3. Άρθρο 2 παρ. 3.α. Προτείνεται η εξής συμπλήρωση: «Διατήρηση των πληθυσμών της θαλάσσιας χελώνας στα σημερινά επίπεδα φωλεοποίησης **τουλάχιστον**, με έμφαση ...»
4. Άρθρο 2 παρ. 3δ. Διεξαγωγή επιστημονικής έρευνας προς συμπλήρωση κενών της υπάρχουσας γνώσης, προτείνεται ΝΑ **ΑΛΛΑΞΕΙ** σε **3δ. Διεξαγωγή επιστημονικής έρευνας για την απόκτηση, εμπλουτισμό γνώσης για την οικολογία, τις πιέσεις και τις απειλές στο είδος.**
5. Άρθρο 2 **νέα** παρ 3.ε: Όσον αφορά την παραπάνω παρατήρηση για την ενιαία υγεία, σημειώνεται ότι στο συγκεκριμένο ΕΣΔ δεν αναφέρονται πουθενά σχετικά μέτρα, που να επιβαλλουν τη διερεύνηση των αιτιών της θνησιμότητας και νοσηρότητας των χελωνών. Το ΕΣΔ αναφέρεται σε συγκεκριμένες απειλές και εστιάζει σχεδόν σε όλο το κείμενο στην απειλή της τυχαίας σύλληψης από αλιευτικά εργαλεία. Προτείνεται να γίνεται σαφής αναφορά στην διερεύνηση των αιτιών της θνησιμότητας και νοσηρότητας των χελωνών και συγκεκριμένα να συμπληρωθεί η εξής παρ. 3.ε **«Η διερεύνηση των αιτιών της θνησιμότητας και νοσηρότητας των χελωνών».**
6. Άρθρο 3 παρ. α. Προτείνεται η εξής συμπλήρωση: «α. Διατήρηση των πληθυσμών της θαλάσσιας χελώνας στα σημερινά **τουλάχιστον** επίπεδα φωλεοποίησης με έμφαση στην ανάκαμψη πληθυσμών που ωτοκοούν στην Κρήτη (Χανιά και Ρέθυμνο)»,
7. Παράρτημα Ι, παρ. 2.2. Προτείνεται η εξής συμπλήρωση: «Εκπόνηση μελέτης για τον περιορισμό της φωτορύπανσης στις περιοχές αναπαραγωγής στον Κόλπο του Λαγανά, **αλλά και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας με αντίστοιχα προβλήματα** και ...»
8. Παράρτημα Ι, παρ. 3.2 Προτείνεται η εξής αναδιατύπωση, η οποία αποτυπώνει πληρέστερα το θέμα «Ενίσχυση της λειτουργίας του **Εθνικός Συντονισμένου Δικτύου Παρακολούθησης των εκβρασμών ειδών θαλάσσιας πανίδας και εθελοντικών δράσεων από Περιβαλλοντικές ΜΚΟ και Πανεπιστήμια και Ερευνητικά Κέντρα** ~~Εθνικού Δικτύου Διάσωσης και Περίθαλψης Θαλάσσιων Χελωνών~~ μέσω υποστήριξης για την εξασφάλιση του κόστους **ιατρο-φαρμακευτικής** ~~περίθαλψης (φάρμακα, κτηνιατρικές εξετάσεις, τροφές), την κάλυψη της κατασκευής διασωστικού εξοπλισμού και της μεταφοράς θαλάσσιων χελωνών, τις αποζημιώσεις νομοκτηνιάτρων, τις υγειονομικές ταφές κλπ. ...»~~
9. Παράρτημα Ι, παρ. 4.1 Προτείνεται η εξής αναδιατύπωση, διαγράφοντας σημεία που αφορά και σε άλλα είδη «Μελέτη και εκτίμηση των συνεπειών της τυχαίας σύλληψης της θαλάσσιας χελώνας (C. caretta) σε αλιευτικά εργαλεία, με έμφαση στην παράκτια αλιεία (ειδικά τα στατικά δίχτυα). Καθορισμός άμεσης, έμμεσης και ηθελημένης θνησιμότητας. ~~Η μελέτη που θα εκπονηθεί θα στοχεύει και σε άλλα θαλάσσια προστατευόμενα είδη και θα έχει ολοκληρωθεί εντός των πρώτων δύο ετών από την έναρξη του ΕΣΔ, ενώ και θα ακολουθήσει ετήσια παρακολούθηση.~~»
10. Παράρτημα Ι, παρ. 5.2. Προτείνεται η εξής συμπλήρωση «Εκπαίδευση αλιέων **και άλλων σχετικών εμπλεκόμενων φορέων** για τους ενδεδειγμένους τρόπους απελευθέρωσης χελωνών...»
11. Παράρτημα Ι, παρ. 6.3 . Προτείνεται να προστεθούν στο ΕΣΔ οι σχετικές εγκυκλίωι ώστε να είναι σαφής η αναφορά σε αυτές. Συγκεκριμένα προτείνεται η εξής διόρθωση και συμπλήρωση: «Επικαιροποίηση της σχετικής εγκυκλίου του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής προς τις κατά τόπους λιμενικές αρχές για την ενίσχυση της λειτουργίας του ~~Εθνικού Δικτύου Διάσωσης και Περίθαλψης Θαλάσσιων Χελωνών~~ **Εθνικός Συντονισμένου Δικτύου Παρακολούθησης των εκβρασμών ειδών θαλάσσιας πανίδας**, αλλά και όλων των παρακάτω σχετικών εγκυκλίων, όταν απαιτείται:
  - i. Η με αριθμ. Πρωτ.: Μ-2131.5.1/01/2010/8-1-2010 εγκύκλιος του Ενιαίου Πληροφοριακού Συστήματος Αλιείας (Ε.Π.Σ.Α.) του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας (ΥΕΝ) με Παράρτημα 11, υπάρχει συγκεκριμένη διαδικασία με οδηγίες καταγραφής εκβρασμών των θαλάσσιων προστατευόμενων ειδών (δελφίνια, φάλαινες, χελώνες, φώκιες, καρχαριοειδή), από τις κατά τόπους λιμενικές υπηρεσίες, σε όλη την επικράτεια. Ομοίως, στην ως άνω αναφερόμενη εγκύκλιο διατίθενται συγκεκριμένα έντυπα καταγραφής και οι επί μέρους αποδέκτες τους.

- ii. Η με αριθμ. πρωτ.: 27327/1217/19.6.2015 (ΑΔΑ 7Ν9Υ465ΦΘΗ-ΒΙΠ) Απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος & Ενέργειας με θέμα «Συγκρότηση επιστημονικής επιτροπής για την υποστήριξη της λειτουργίας εθνικώς συντονισμένου δικτύου παρακολούθησης των εκβρασμών ειδών θαλάσσιας πανίδας» και η με αριθμ. πρωτ.: ΔΔΥ_2000_291_18.2.2020 (ΑΔΑ: 6ΦΒΖ4653Π8-Ψ01) τροποποιητική Εγκύκλιος του ΥΠΕΝ, η οποία αντικατέστηκε την με αριθμ. πρωτ.: 50201/15.12.2016 (ΑΔΑ 6ΡΔΒ4653Π8-ΠΧΖ) Εγκύκλιο της, ως προς τον ορισμό των μελών της επιστημονικής επιτροπής για την υποστήριξη της λειτουργίας του εθνικώς συντονισμένου δικτύου παρακολούθησης των εκβρασμών ειδών θαλάσσιας πανίδας και την διάρκεια θητείας της.